

**Қарағанды облысының әлеуметтік әріптестік пен әлеуметтік және еңбек
қатынастарын реттеу жөніндегі үшжакты комиссиясы**

№ 7 хаттама

2026 жылғы 30 қыркүйек

Қарағанды қ.

**Әлеуметтік тұрақтылықты талдау, еңбек жанжалдарының алдын алу және
ұжымдық еңбек дауларын шешуге жәрдемдесу туралы шешім**

Мемлекеттік еңбек инспекциясы комитеті департаментінің ақпараты бойынша.

2026 жылдың 30 қыркүйегіндегі жағдай тұрақты болып қала береді. Облыс аумағында тіркелген еңбек жанжалдары жоқ.

Сонымен қатар, еңбек даулары мен жанжалдарды болдырмау үшін бүгінгі негізгі жұмыс жанжалды жағдайлардың алдын алуға, оларды ерте анықтауға және туындаған проблемалық мәселелерге жедел ден қоюға бағытталған.

Ол үшін облыста кәсіпорындар мен ұйымдарға, ең алдымен жалақыны уақтылы төлеу, қызметкерлердің еңбек құқықтарын сақтау және еңбек дауларының туындауы үшін алғышарттардың болуы мәселелері бойынша мониторинг тұрақты негізде жүзеге асырылады.

Сонымен қатар, апта сайын облыс әкімінің қатысуымен өтетін аппараттық кеңестерде жалақы бойынша берешек бойынша жағдай қаралады және өңір кәсіпорындарында еңбек жанжалдарының туындау тәуекелдері бағаланады.

Проблемалық мәселелер анықталған кезде тиісті ден қою шаралары қабылданады.

Мәселен, жыл басынан бері Департаментте еңбек шартын жасаспау, қауіпсіз еңбек жағдайларын қамтамасыз етпеу, еңбек шартын заңсыз бұзу, өтемақы төлемдерін төлемеу, оның ішінде келесі кәсіпорындарда жалақы төлеу мерзімдерін бұзу фактілері бойынша азаматтардың 3993 өтініші қаралды:

«Темиртестрой» ЖШС.

Жыл басынан бері Департаментке кәсіпорын қызметкерлерінен жалақы бойынша берешек мәселесі бойынша **36** өтініш келіп түсті.

Департамент мемлекеттік бақылау шараларын қабылдады. Өтініштердің бір бөлігі бойынша жоспардан тыс тексерулер аяқталды, жұмыс берушіге анықталған бұзушылықтарды жою туралы ұйғарымдар берілді және әкімшілік ықпал ету шаралары қабылданды.

2026 жылдың қыркүйек айының басында «Темиртестрой» ЖШС қызметкерлерінің алдындағы жалақы бойынша берешек толық көлемде өтелді.

«Горнопромышленное предприятие Куу-Чек» ЖШС.

2025 жылы Бұқар Жырау ауданы әкімдігінің хаты негізінде кәсіпорынға қатысты жалақыны уақтылы төлеу мәселесі бойынша жоспардан тыс тексеру жүргізілді. Тексеру нәтижелері бойынша берешек анықталды, жұмыс берушіге анықталған бұзушылықтарды жою туралы нұсқама берілді және берешекті өтеу кестесі ұсынылды. Сонымен қатар, кесте толық көлемде орындалмады.

2026 жылғы 30 қыркүйектегі жағдай бойынша **36** қызметкер алдындағы жалақы бойынша берешек **8 975 318** теңгені құрайды.

Кәсіпорынның мәліметінше, кестені орындамаудың себебі қаржыландыру көздерінің болмауы болып табылады. Атап айтқанда, «Jasau Energy» ЖШС тарапынан жөнелтілген көмір үшін **18 582 840,48** теңге, сондай-ақ Бұқар жырау ауданы әкімдігінің

«Ботақара Су Қожалығы» КМК тарапынан **2 464 000** теңге мөлшерінде берешек мәлімделді. «Jasau Energy» ЖШС-не қатысты кәсіпорын сот талқылауын жүргізуде. Нұсқаманың орындалмауына байланысты материалдар мәжбүрлеп орындау үшін жеке сот орындаушысына жіберілді.

Бұдан басқа, Департамент Қазақстан Республикасы Қылмыстық кодексінің **152-бабы** шеңберінде шаралар қабылдау туралы мәселені қарау үшін полиция органдарына материалдар жолдады.

«Апрель Кулагер» ЖШС.

Департаментке **32** қызметкерден «Апрель Кулагер» ЖШС (бұдан әрі-ЖШС) жалақы бойынша пайда болған берешек туралы өтініштер келіп түсті.

Өтініштер негізінде мемлекеттік еңбек инспекторлары жоспардан тыс **7** тексеру жүргізді.

Тексеру барысында ЖШС қызметкерлеріне **2024** жылғы қаңтардан бастап **2026** жылғы наурызды қоса алғанда кезең үшін жалақы төленбегені, сондай-ақ төлемдерді кешіктіргені үшін өсімпұл есептелмегені және төленбегені анықталды.

Тексеру нәтижелері бойынша жұмыс берушіге өсімпұлды ескере отырып, жалақы бойынша берешекті төлеуді қоса алғанда, анықталған бұзушылықтарды жою туралы, сондай-ақ болашақта мұндай бұзушылықтарға жол бермеу туралы нұсқама берілді.

Бұдан басқа, «Әкімшілік құқық бұзушылық туралы» кодекстің **87-бабының 1-тармағы, 2-тармағына** сәйкес ЖШС **4 584 500** теңге мөлшерінде айыппұл түрінде әкімшілік жауапкершілікке тартылды.

32 қызметкер алдындағы жалақы бойынша берешек **48 448 880** теңгені құрайды.

Қазіргі уақытта ЖШС қызметі тоқтатылды, соның салдарынан жалақы төлеу бойынша берешектің туындау қаупі сақталады.

Сондай-ақ материалдар қолданыстағы заңнама шеңберінде шаралар қабылдау және ЖШС кінәлі тұлғаларды жауапкершілікке тарту үшін Қарағанды облысының полиция департаментіне және Шахтинск қаласының полиция бөліміне жіберілді.

«AAA LLP» ЖШС.

Департаментке кәсіпорын қызметкерлерінен ұжымдық өтініш, сондай-ақ жеке өтініш келіп түсті.

Көрсетілген өтініштер негізінде мемлекеттік еңбек инспекторлары жоспардан тыс **2** тексеру жүргізді.

Тексеру барысында жұмыс беруші **2026 жылғы** наурыз бен тамыз аралығында алты қызметкерге жалақы төлемегені, сондай-ақ төлемдерді кешіктіргені үшін өсімпұл есептелмегені анықталды.

Берешектің жалпы сомасы **3 723 278** теңгені құрайды. Тексеру нәтижелері бойынша жұмыс берушіге анықталған бұзушылықтарды жою және өсімпұлды ескере отырып, жалақы бойынша берешекті төлеу туралы нұсқама берілді. Жұмыс беруші Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы Кодексінің **87-бабына** сәйкес әкімшілік жауапкершілікке тартылды.

Сондай-ақ, жұмыс беруші Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы Кодексінің **87-бабына** сәйкес әкімшілік жауапкершілікке тартылды.

Нұсқамалардың орындалу мерзімі **2026 жылғы 2 қазанға дейін** белгіленген.

Жалпы, осы бағыт бойынша жұмыс тұрақты бақылауда.

Негізгі міндет-проблемалық мәселелерді уақтылы анықтауды қамтамасыз ету, олардың жанжалды жағдайларға айналуына жол бермеу және қызметкерлердің де, жұмыс берушілердің де заңды құқықтары мен мүдделерінің сақталуын қамтамасыз ету.

Бүгінгі жағдай бойынша облыстағы жағдай тұрақты және бақыланатын күйінде қалып отыр. Сонымен қатар, кәсіпорындар мен ұйымдардың мониторингі, еңбек ұжымдарымен жұмыс және келіп түскен өтініштерге ден қою тұрақты негізде

жалғастырылатын болады.

Ішкі саясат басқармасының ақпаратты бойынша.

Ішкі саясат басқармасының негізгі міндеттерінің бірі аймақтағы қоғамдық-саяси ахуалды талдау және мониторингілеу болып табылады.

Құралдардың бірі-ақпараттық кеңістікті, оның ішінде әлеуметтік медианы бақылау.

Сонымен, ағымдағы жылдың шілде айында Инстаграмдағы «azattyq.ruhy» анонимді жарияланым анықталды «Қарағанды облысындағы ҚТЖ филиалына қызмет көрсететін медицина қызметкерлері жалақысыз қалды».

Жүргізілген талдау барысында «ҚТЖ» ҰК» АҚ «Магистральдық желінің Қарағанды бөлімшесі» филиалы үшін медициналық қызмет көрсететін «Муса фарм» ЖШС медицина қызметкерлеріне уақытты жалақы төленбегені анықталды. Прокуратура органдарымен және еңбек инспекциясы департаментімен өзара іс-қимыл жасай отырып, берешекті өтеуге шаралар қабылданды.

Ағымдағы жылдың қыркүйек айында Инстаграмдағы «Балқаш.лайф» «Балқашэнерго» КМК қызметкерлерінің алдында шоттардың қамауға алынуына байланысты жалақы бойынша берешегі туралы жарияланым анықталды.

Балқаш қаласының әкімдігімен бірлесіп қабылданған шаралардың нәтижесінде қамауға алуды шоттардан алу жеделдетілді.

Қызметкерлерге жалақы төленеді. Алайда, аталған жағдайларда жұмысшылар өздерінің мәселелерін әлеуметтік желілер арқылы жариялауды жөн көрді. Еңбек кодексінің нормаларына сәйкес жұмыс берушімен дауды реттеу рәсімдері бастамаған.

Сонымен қатар, мұндай басылымдар аймақ тұрғындары арасында жағымсыз көңіл-күй тудырады.

Мәселен, «Балқаш.өмір» 39 түсініктеме жазылды, оның 95% - ы теріс.

«Муса фермасы» ЖШС-нің жалақы бойынша берешегі туралы 23 адам түсініктеме берді. Барлық пікірлер теріс.

Мұндай басылымдарды әртүрлі арандатушылар қоғамдық-саяси жағдайға теріс әсер етуі мүмкін қоғамдық резонанс тудыру үшін қолдана алады.

Осылайша, еңбек ұжымдарының проблемаларына ерте ден қоюды жалғастыру және жетілдіру орынды.

Осыған байланысты, аудандық және қалалық жергілікті атқарушы органдарға, еңбек инспекциясы департаментіне еңбек ұжымдарындағы ахуалға мониторингті күшейту орынды деп санаймыз.

Кәсіподақ ұйымдарынан еңбек ұжымдарының проблемалық мәселелері бойынша жергілікті атқарушы органдармен белсенді өзара іс-қимыл жасауды сұраймыз.

Мониторингтің тағы бір құралы ішкі саясат басқармасының әлеуметтік шиеленіс ошақтарының өңірлік картасын жүргізуі болып табылады.

Картаға екі мәселе енгізілді: «Апрель Кулагер» ЖШС (Шахтинск қ.) және «Горнопромышленное предприятие Куу-Чек» ЖШС (Бұқар Жырау ауданы) жалақысы бойынша берешек.

Ахуалды Басқарма Шахтинск қаласы мен Бұқар Жырау ауданының әкімдіктерімен, еңбек инспекциясы департаментімен бірлесіп бақылайды.

Осы кәсіпорындар қызметкерлерінің проблемалары ішкі саясат басқармасы бастамашылық еткен облыс басшылығының қатысуымен өткен кеңестерде бірнеше рет қаралды.

Жергілікті атқарушы органдардың ұстанымынан түсіндіру жұмыстарын жүргізу арқылы еңбек ұжымдарында тұрақтылық сақталды.

Өңірдегі, оның ішінде ішкі саясат басқармасының еңбек ұжымдарындағы қоғамдық-саяси ахуалға мониторинг жүргізу жұмыстары жалғасуда.

«Қарағанды облысының Кәсіподақ Орталығы» АҚБ аппараты бойынша. Қолданыстағы заңнама және заңсыз ереуілдер, жиналыстар, наразылық акцияларының өткізілуіне жол бермеу жөніндегі алдын алу шаралары шеңберінде ұжымдық еңбек дауларының алдын алу және шешу жөніндегі жұмысты Қарағанды облысының Кәсіподақ орталығы жалпы саны **132 000**-нан астам мүшесі бар Қарағанды облысының **1055** бастауыш кәсіподақ ұйымдарын біріктіретін Қазақстан Республикасы Кәсіподақтар федерациясының салалық кәсіподақтарының аумақтық құрылымдарымен бірлесіп тұрақты негізде жүргізеді кәсіподақтар, уақытылы арқылы, бастауыш кәсіподақ ұйымдарынан еңбек ұжымдарындағы жанжалға дейінгі жағдайлар туралы жедел хабарлау.

Бұл бағытта Кәсіподақ орталығы **2026** жылдың өткен кезеңінде Қарағанды облыстық әлеуметтік әріптестік және әлеуметтік және еңбек қатынастарын реттеу жөніндегі үшжақты комиссиясына келесі өзекті мәселелерді бастамашылық етті:

1. «2025 жыл – жұмысшы мамандықтар жылын өткізу қорытындылары және жұмысшы мамандықтардың беделін арттыру жөнінде шаралар қабылдау туралы»;

2. «Жас мамандарға әлеуметтік қолдау көрсету туралы, оның ішінде жергілікті бюджет есебінен көтерме жәрдемақылар төлеу бойынша, олардың болу және тұру орындарына қарамастан, оларды жергілікті жерлерде бекіту үшін»;

3. «Қарағанды облысының кәсіпорындары мен ұйымдарының еңбекті қорғау және қызметкерлердің қауіпсіздігін басқару жүйесінде жасанды интеллектті қолдану бөлігіндегі жұмысы туралы»;

4. «Кәсіпорындарда озық технологияларды енгізуді ескере отырып, негізгі құралдарды кезең-кезеңімен жаңартуды жүргізу туралы»;

5. «Жалпы үрдістерді анықтау және алдын алу шараларын қабылдау мақсатында өндірістік жарақаттанудың жай-күйіне мемлекеттік және қоғамдық бақылау жүргізу, кәсіптік аурудың алдын алу туралы»;

6. «Міндетті зейнетақы жарналары мен әлеуметтік аударымдарды аударудың жай-күйі туралы»;

7. «Облыс кәсіпорындарында салауатты жұмыс орындарын қолдауға бағытталған корпоративтік әлеуметтік бағдарламаларды енгізу туралы».

Сонымен қатар, Қарағанды облысы мен Ұлытау облысының салалық және жергілікті кәсіподақтарының аумақтық құрылымдары өкілдерінің Үйлестіру кеңесінің отырысында (29.06.2026 жылғы № 3 хаттама «Жалпы үрдістерді анықтау және алдын алу шараларын қабылдау мақсатында өндірістік жарақаттанудың жай-күйіне қоғамдық бақылау жүргізу, кәсіптік аурудың алдын алу туралы» мәселе қаралды), сондай-ақ еңбек жанжалдарының алдын алу және кәсіпорындар мен ұйымдардағы даулар. Филиалдар мен жергілікті кәсіподақтардың басшыларына Қарағанды облысының Кәсіподақ орталығына еңбек ұжымдарындағы өндірістік жарақаттанудың жазатайым оқиғалары және жанжал алдындағы жағдайлар мен еңбек дауларының туындау фактілері туралы жедел хабарлау ұсынылды.

Қорытындылар:

Кәсіподақтардың жұмысы кәсіпорындар мен ұйымдар қызметкерлерінің өкілдерін еңбек дауын шешудің төтенше шарасы – ереуілді қолдануға жол бермеу үшін жанжалды жағдайлардың алдын алуға және алдын алуға бағытталған;

Кәсіпорындар мен ұйымдардың басшыларымен кездескен кезде кәсіподақтар әрдайым еңбек ұжымдарының келіссөздер сатысында қойылған мәселелерді шешу қажеттілігіне баса назар аударады;

Кәсіподақтар тарапының өкілдері жекелеген еңбек ұжымдарында проблемалық мәселелерді уақтылы көтереді, қажет болған жағдайда оларды әлеуметтік әріптестік және әлеуметтік және еңбек қатынастарын реттеу жөніндегі қалалық, аудандық,

облыстық ұшжақты комиссиялардың карауына енгізеді;

Еңбек ұжымдары мүшелерінің көптеген сұрақтары (*талаптары*) әділ, оларды кезең-кезеңімен шешу үшін басшының (*меншік иесінің*) саяси еркі қажет.

Айта кету керек, кәсіподақ ұйымдары жұмыс істейтін жерде еңбек ұжымдарындағы жанжал айтарлықтай төмендеді. Кәсіподақтар тарапы еңбек ұжымдарында туындайтын мәселелер келіссөздер үстелінде жақсы және тиімді шешілетініне сенімді.

Әлеуметтік әріптестік және әлеуметтік және еңбек қатынастарын реттеу жөніндегі Қарағанды облыстық ұшжақты комиссиясының мүшелері **шешім етті:**

1. Мемлекеттік еңбек инспекциясы комитетінің департаменті, ішкі саясат басқармасы, «Қарағанды облысының Кәсіподақ орталығы» АҚБ осы мәселе бойынша ақпаратты назарға алсын.

2. Мемлекеттік еңбек инспекциясы комитетінің департаментіне (М. А. Ахметов, келісім бойынша):

- еңбек жанжалдарының туындау ықтималдығы жоғары өңір кәсіпорындарының тізілімін қалыптастыру және тоқсан сайын жаңарту (кірістердің төмендеуіне, меншік иесінің өзгеруіне немесе штатты оңтайландыруға байланысты);

- жалақы, міндетті әлеуметтік және зейнетақы аударымдары бойынша берешектің туындау тәуекелдеріне ай сайын мониторинг жүргізуді ұйымдастыру;

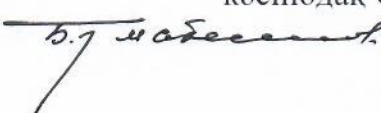
- кәсіпорындарда келісім комиссияларын дұрыс ресімдеу мәселелері бойынша жұмыс берушілер үшін бірқатар түсіндіру семинарларын өткізу.

3. Ішкі саясат басқармасы (Н.Р. Бикенов) Қарағанды облысы кәсіпорындарының еңбек ұжымдарындағы проблемаларды анықтау тұрғысынан әлеуметтік желілер мен БАҚ мониторингін жүргіссін.

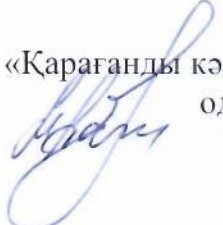
4. Комиссияның жұмыс тобы бұл шешімді облыс әкімдігі мен жұмыспен қамтуды үйлестіру және әлеуметтік бағдарламалар басқармасының сайтында орналастырсын.

Тараптар:

Үш жақты комиссияның төрағалық етуші
Қарағанды облысы әкімінің орынбасары
 О.Таурбеков

«Қарағанды облысының
кәсіподақ Орталығы» АҚБ
 Б.Жұмабеков

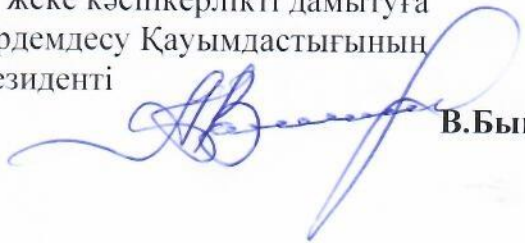
Облыс жұмыс берушінің
кенесі
 А. Алпыспаев

«Қарағанды кәсіподақтар
одағы» АҚБ
 М.Аблин

«Қарағанды облысы ерікті
Кәсіподақтар достастығы» АҚБ
 С.Белкин

«Аманат» - Қарағанды облысы
кәсіподақтарының коалициясы
ҚКД АҚБ
Қ.Оспанов

ҚР жеке кәсіпкерлікті дамытуға
жәрдемдесу Қауымдастығының
президенті

В.Быков

Қарағанды облысының кәсіпкерлері
қауымдастығының атқарушы директоры

С.Саңаубаев